

- Meddelelens gengivelse af huset i Serup, hvor der holdtes friskole fra 1874 til 1880, hvor skolen flyttedes til Allesø Norden.

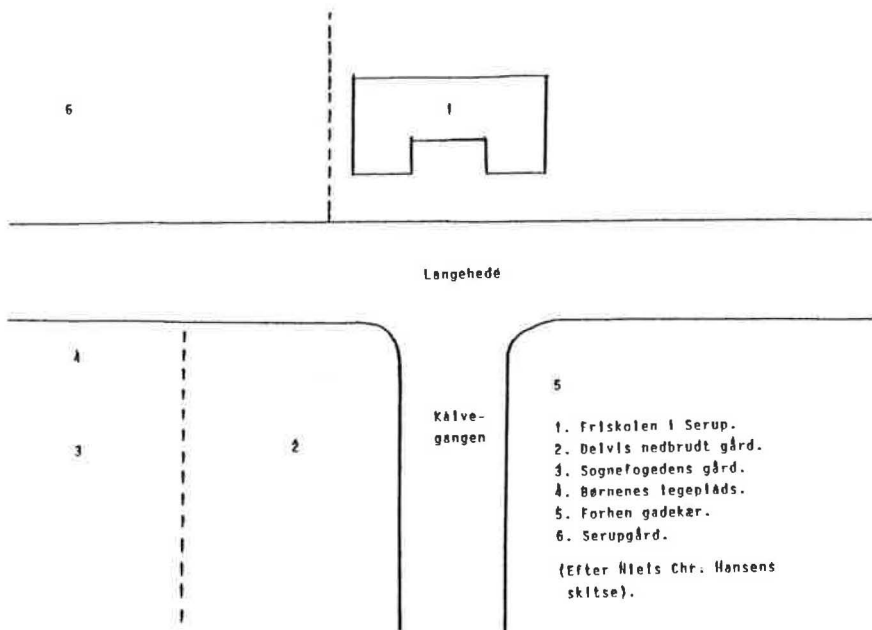
Hvor lå friskolen i Serup?

Af Hans Henrik Jacobsen

I Fynske Årbøger 1973 bragtes min artikel »Karl Timmermann. Et bidrag til nordfynsk friskoleliv og folkemindeforskning«. Her behandles bl.a. Timmermanns tilknytning til friskoler i Hølev (1870–74), Serup (1874–80) og Allesø (1880–ca.1890).

Om friskolen i Serup i Søndersø sogn, der oprettedes i 1874, oplyses det i artiklen, at den var indrettet i en stue i et mindre hus, og at sognefogeden, der havde taget initiativ til oprettelsen af skolen, som legeplads stillede sin have til rådighed. Skolen eksisterede kun i 6 år, idet den i 1880 flyttedes til Allesø Norden, og huset er forlængst forsvundet. Hvor det lå i Serup, var jeg ikke informeret om, da artiklen blev skrevet, men det blev nogle år senere oplyst mig af fornylig afdøde murer Niels Chr. Hansen, Søndersø Holme, der på baggrund af sin lokalhistoriske interesse indsamlede oplysninger om husets beliggenhed og indretning.

Huset havde en tid været beboet af Niels Chr. Hansens kones farfar, og han havde fortalt, at huset omkring århundredskiftet var så brøstfældigt, at det blev nedbrudt, efter at det var overtaget af ejeren af Serupgård og jorden var tillagt gårdens tofte. Meddelelseren giver på

grundlag af oplysninger fra hans svigerfar, der blev født i huset i 1887 og tilbragte sin barndom her, følgende beskrivelse af husets indretning:

»Når vi kom ind ad gangdøren fra vejen, så kom vi ind i en smal gang, der kun var 6 tommer bredere end gangdøren. Ved højre side var et skillerum, der gik helt gennem huset bortset fra et lille indhug ud mod gården, hvor der var et lille spisekammer. Dette skillerum dannede fuldstændig adskillelse mellem lade og beboelse. Til venstre, når vi kom ind ad gangdøren, var et skillerum med en dør, der førte ind til et smalt sovekammer med en dobbeltseng på langs og en ditto på tværs. Døren, der lukkede indad i sovekammeret, kunne omtrent lukkes helt op, men ikke helt, da den stødte på sengen, der stod på langs derinde, så man måtte nærmest smyge sig ind i sovekammeret. For enden af denne smalle gang var der en dør, der førte ud til køkkenet. I gavlen til venstre var der en efter den tids forhold meget stor stue, og bagud i denne fløj var der bryggers med bageovn og indmuret vaske- og bryggekedel«.

Niels Chr. Hansen har tegnet huset, og af et vedlagt kort fremgår det, at huset lå på den østlige side af Langehede – dér, hvor Kalvegangen munder ud i Langehede. Han gør opmærksom på, at man lokalt forbinder friskolen med en anden bygning, nemlig nuv. Kalvegangen nr. 12. Her har der også været holdt skole, men en form for søndags-skole, idet baronen på Dallund her lod indrette en sådan med det for-

Hvor lå friskolen i Serup?

mål at give omegnens børn mere religionsundervisning. Der blev lært og sunget salmer, fortalt bibelhistorie og lært remser fra katekismen. Huset, der fejlagtigt er blevet kaldt »friskolen«, overtoges i 1915 af ejeren af Serupgård, der anvendte det som arbejderbolig. 1920–25 var det atter i Dallunds eje, hvorefter det solgtes til Marie Hansen, der til daglig blev omtalt som »Marie Friskole«. Men hverken hun eller det hus, hun boede i, har haft noget med friskolen at gøre, idet det ikke var her, Timmermann havde sin friskole.

Som oplyst i artiklen var Timmermann i vinteren 1874–75 behjælpelig med oprettelse af en friskole i Ørritslev i den anden ende af Sønder sø sogn, og Niels Chr. Hansen har i forbindelse med sin henvendelse gjort opmærksom på, at man i en gammel skoleprotokol for Sønder sø skole har fundet en seddel, skrevet af friskolelærer Lars Jensen i Ørritslev. Det fremgår heraf, at skolen ved udgangen af 1875 havde 12 elever: fra Sønder sø sogn 2 drenge og 6 piger, fra Veflinge sogn 1 dreng og 1 pige og fra Sørslev sogn ligeledes 1 dreng og 1 pige.

Også skolen i Serup var beskeden af omfang. Ved Niels Chr. Hansens hjælp er det nu lykkedes at få skolen placeret i den lille by, der gennem tiderne har bestået af 5 gårde og nogle få huse.